

Xulo, jeskyně vlaštovek

Poloha: Muyil, Quintana Roo, Mexiko

Typ ponoru: Jeskynní ponor

Úroveň: Zkušení jeskynní potápěči

Průměrná hloubka: 10 metrů

Maximální hloubka: maximálně 27,1 metrů

V současné době se považuje mexický poloostrov Yucatan za jakousi mekku jeskynního potápění. Jeho krasový terén se rozpíná nad rozsáhlou vodní plochou přístupnou více jak tisícem průlezů známých pod pojmem Cenotes, které se vyskytují v nížině na severu.

Neustále probíhající průzkum nových a dosud neznámých Cenotes znamená každoroční přidávání dalších a dalších kilometrů k již známé soustavě podvodních jeskyní. Na popis jedinečnosti a krásy každé z nich by bylo zapotřebí možná celé encyklopedie.

Některé z nich obsahují doslova vše, co si jeskynní potápeč může přát: řadu krásně zdobených prostor, neustále se měnící scenérii, rozmanitost speleotémů (jeskynních útvarů) tvořených minerálními usazeninami, jaké neexistují nikde na světě, mělké i hluboké phreatické jeskynní průchody a členité traverzy směřující do sousedních jeskyní přístupných po překonání menších či větších překážek.

Jeskyně „Uku Cuzam“ je také známá pod pojmem „jeskyně vlaštovek“ („Cueva Golondrinas“). Kdo však chce vyjádřit úctu a respekt památce Alvaro Roldana, bývalého vlastníka této původně mayské oblasti, který zde dohlížel na průzkum prováděný v roce 2013, nazývá tuto jeskyni po něm, tj. XULO (vyslovuj Dzulo).

XULO je jednou ze čtyř Cenotes housenkovitě členěné soustavy, která je podle mexických měřítek považovaná za malou, a to navzdory své délce 13 452 (!) metrů dosud probádaných a zmapovaných chodeb. Samotná XULO představuje 1 372 metrů větších i extrémně úzkých chodeb. Nachází se u východu do vesnice Muyil, což je oblast nabízející geologické podmínky zcela odlišné ve srovnání s dalšími proslulými lokalitami se na severu mezi Playa del Carmen a Tulum. XULO je orientována směrem po proudu jeskynní housenky a vše nasvědčuje tomu, že by mohla mít velmi slibnou budoucnost, mimo jiné i proto, že je blízko tzv. „psí“ soustavy.

KRÁTKÝ POPIS

Jeskyně XULO je snadno přístupná autem, neboť je vzdálená jen asi 200 metrů od dálnice a z parkoviště k vodě stačí ujít pěšky jen 20 metrů. Okolní prostředí je dobře udržované, během několika posledních let se tu postavilo pro větší pohodlí potápěčů několik užitečných budov a zařízení. Po dobu ponoru může zůstat auto zaparkované na placeném hlídaném parkovišti.

Krátká stezka vede z parkoviště do velké suché a krásně zdobené komory, která je vlastně hlavním vchodem do celé sítě tunelů. Sestupem po několika velkých schodech se potápěč dostane k mělkému průzračnému jezírku obklopenému čistými bílými stalaktity. K jednomu z nich je připevněna hlavní vodící šňůra, která se vynořuje nad hladinu u úzkého vstupu do jeskynní soustavy. Okouzlení vrcholí po několika metrech plavání v obrovském a krásně zdobeném prostoru, který připomíná katedrálu.

Pro proklouznutí „dveřmi“ na konci této katedrály se potápěč ocitne v mnohem členitějším úseku, kde na okolních speleotémech zanechala síra žlutě a černě vyznačené vrstvy postupných usazenin. Kořeny různých rostlin se ze stropu prodírají do částečně zaplavené komory, která vede do první mělkého průchodu. Odměna za poněkud obtížnější postup se objeví až na konci chodby, když potápěč vstoupí do dech beroucího obrovského prostoru obsahujícího spoustu jedinečných útvarů. Za několika kratšími rovnoběžnými úseky se může potápěč pustit vodící šňůry a prozkoumat dvě velmi odlišné chodby, které určitě stojí také za vidění.

Hlavní směr (a šňůra) vede do nejnižšího místa vyznačujícího se až brutální změnou dosavadní scenérie. Tunel s modrou vodou ohraničený čistě bílými vápencovými kameny vede do hloubky 27,1 metrů a končí kolmou šachtou vzdálenou asi 550 metrů od vchodu.

Na místech označených šipkami se může potápěč pustit šňůry, aby se ocitl na kilometrovém úseku nehluboké traverzy vedoucí do housenkovitěho komplexu dalších jeskyní. Trasu, která vede pod nízkým stropem a je plná různých překážek lze absolvovat pouze s lahvemi po stranách těla (sidemount), neboť jen tak lze uchránit jeskyni před poškozením. Také se zde nabízejí další odbočky, jejichž návštěva se však nedoporučuje, protože by se tam mohlo udělat více škody než zajímavých objevů.

Podle legendy symbolizuje vlaštovka odvahu, zkušenost i šikovnost potřebnou pro daleké cesty a následné návraty do svého domova. A potápěči, kteří zažili jeskyni XULO, mohou mluvit o doslova jedinečné zkušenosti s návratem domů – na rozdíl od výprav do jiných jeskyní.

KONTROLA BEZPEČNOSTI

ABSOLVUJTE PŘÍSLUŠNÝ KURZ, A JESTLIŽE NEMÁTE ADEKVÁTNÍ VÝCVIK, NEVYDÁVEJTE SE DÁL.

Bezpečné potápění do jeskyní vyžaduje řádný výcvik, pravidelnou praxi, vhodnou výbavu a správnou volbu dýchacích směsí. Při rozhodování pro tento typ potápění hrají hlavní roli tři faktory: bezpečnost vlastního týmu, respekt k ostatním týmům a v neposlední řadě i ohleduplnost k příslušné jeskyni.

Navzdory snadnému přístupu i celkem neveliké průměrné hloubce představuje jeskyně XULO několik menších i větších omezení a vyžaduje správně zvolenou výbavu (hlavně použití lahví po stranách těla), zároveň i používání specifické techniky při postupu vpřed a správném polohování.

I když je hlavní krasová trasa docela pevná, v některých bočních tunelech jsou cesty křehké a kryté naplaveninami, což může někdy způsobovat sníženou až nulovou viditelnost. Zde určitě pomůže rozumné omezení velikosti průzkumného týmu a upozornění na nutnost opatrného postupu, aby se zabránilo víření volných usedlin. Každý člen týmu by si měl rovněž uvědomovat své vlastní limity a slepě nedůvěřovat šňůrou vyznačené trase, protože je nutno být dostatečně fyzicky vybaven i pro nejobtížnější úseky.

Ze všech možných nebezpečí souvisejících s jeskynním potápěním patří ztráta orientace k tomu nejobávanějšímu, co může potápěče potkat, protože by to mohlo mít za následek nedostatek dýchacího plynu potřebného pro návrat. Navigace v jeskyni XULO vyžaduje v tomto smyslu celou škálu dovedností, od velice jednoduché orientace až po velmi náročnou. Šňůra i značení sice hodně pomáhají, ale dosud neexistuje žádná podrobná mapa jeskyně. Když se potápěč vydává na nějakou složitou trasu, absolutní NUTNOSTÍ je používání odpovídajících navigačních postupů, včetně využití existujícího značení a kompasu. V Quintana Roo proudí všechny podzemní vody do moře směrem k jihovýchodu. V případě dezorientace a navzdory nepříliš zjevnému proudění by mohla být pro volbu správného postupu směrem k východu užitečná i tato informace.

Za zmínku také stojí, že záložní možností pro výstup z jeskyně je i devadesátiminutový průchod terasou proti proudu do „housenky“, přičemž se na této cestě nachází jeden skok a rozcestí ve tvaru T.

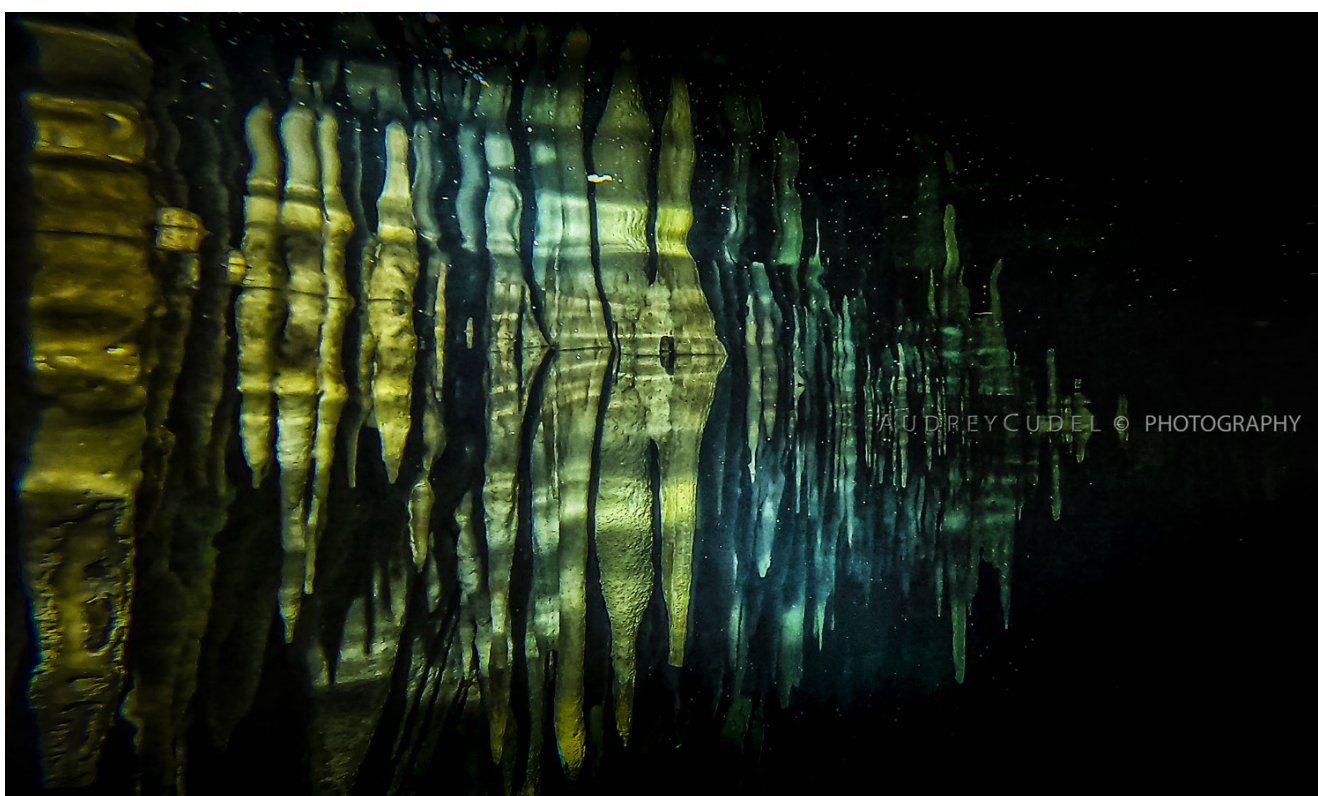
V oblasti Muyil dosud neexistuje dostupný signál pro mobilní telefony, což znemožňuje zavolat rychlou záchrannou zdravotní pomoc. Dostat se zpátky do civilizace trvá 20 minut jízdy autem, až poté lze kontaktovat DAN (Divers Alert Network) nebo nějaký jiný záchranný tým; do nejbližší hyperbarické komory v Playa del Carmen to trvá dalších 40 minut.

OCHRANA JESKYNĚ: „SOMOS LOS CENOTES“ („MY SAMI JSME JESKYNĚ“)

Od prvních průzkumů v roce 2013 došlo v oblasti jeskyně XULO k mnohým změnám, a to jak na povrchu, tak i v podzemí. Proběhlo zde odlesnění, na několika místech se vybagroval terén, postavily se tu nové cesty a nyní se zde nabízejí stavební parcely. Na traverze směrem k „houseince“ se rozšířily některé průchody, protože se tam každý rok vydává stále více potápěčů, což má bohužel za následek i zvyšující se počet poškozených speleotémů.

V posledních 30 letech se tento vir rozšířil i směrem na jih. Původní malá rybářská vesnice Playa del Carmen se proměnila ve velké město se stokrát vyšším počtem obyvatel, a to z 2 000 na více než 200 000 v roce 2020. Dřívější vesnička Tulum, původně známá pod přezdívkou „Bobo“, se stala nesmírně drahou lokalitou a její nynější čtyřnásobně početnější obyvatelstvo ohrožuje samotnou schopnost její další existence, hlavně kvůli nedostatečné kapacitě likvidovat odpad a rozumně využívat dostupné zdroje. Tato nekontrolovaně rostoucí města navíc dosud nenabízejí potřebné vzdělávání a infrastrukturu nutnou pro ochranu přirozeného životního prostředí.

Mělo by to být varováním i pro oblast Muyil, která by nyní mohla být na řadě jako dalším místo na této pomyslné listině. I když se někteří starousedlíci snaží vzdorovat developerům a nájezdům turistů například znesnadňováním přístupu k Cenotes, degradace této oblasti už započala. Soustava podzemních vodních tunelů a jeskyní již začíná trpět následkem uskutečňování developerských projektů, neboť z nich do podzemí začínají prosakovat odpadní vody.

K několika málo organizacím bojujícím za zachování neporušitelnosti tohoto prostředí patří [„SOMOS LOS CENOTES“](#) usilující o rozšíření povědomí o tom, k jakým doslova ikonickým zázrakům jeskyně XULO patří a jak je nutno bojovat proti nežádoucím dopadům tzv. „civilizace“ na tento úžasný kus přírody.

Ohrožená je nyní samotná existence Cenotes a všichni bychom si měli uvědomovat, že se zde jedná o zdroj nádherného života nesmírně důležitého pro zajištění naší přirozené pohody. Udržitelnost a ochrana nejsou synonyma pro zastavení vývoje, ale impulzy pro dosažení kontrolovaného, odpovědného a ohleduplného přístupu k našemu životnímu prostředí.

O autorce

[Audrey](#) se zabývá průzkumem jeskyní a je instruktorkou technického potápění. Specializuje se hlavně na výuku základů správného potápění s lahvemi po stranách těla a na nácvik jeskynního potápění v Evropě a v Mexiku.

Mezi potápěči je rovněž známá díky svým fotografiím z podvodního světa, na kterých zachycuje technické potápěče ve velkých hloubkách a v jeskyních. Její snímky zveřejňují časopisy jako Wetnotes, Octopus, Plongeur International, Perfect Diver, Times of Malta, SDI/TDI, a také se objevují v publikacích DAN (Divers Alert Network).

Překladatel: Klement Hartinger